

Bruksela, dnia 15.3.2017 r.
COM(2017) 131 final

SPRAWOZDANIE KOMISJI DLA RADY

z wdrożenia rozporządzenia (UE) 2016/369 w sprawie udzielania wsparcia w sytuacjach nadzwyczajnych na terenie Unii

Spis treści

I.	Wprowadzenie	2
II.	Korzyści wynikające z rozporządzenia w sprawie wsparcia w sytuacjach nadzwyczajnych.....	3
1)	Wartość dodana instrumentu na rzecz wsparcia w sytuacjach nadzwyczajnych na terenie Unii 4	
a.	szybkość w świadczeniu pomocy	4
b.	doświadczeni partnerzy w działaniach humanitarnych reagujący na potrzeby ludności dotkniętej kryzysem	4
c.	skupienie się na pomocy humanitarnej	4
d.	uzupełnienie istniejących zdolności	5
e.	dostępność sprawdzonej wiedzy eksperckiej i zdolności w zakresie monitorowania	5
2)	Produkty i rezultaty.....	5
a.	Zapewnienie schronienia.....	6
b.	Działania związane z przygotowaniem do zimy	6
c.	Pomoc pieniężna	7
d.	Działalność w zakresie ochrony	7
e.	Edukacja.....	7
f.	Świadczenie usług zdrowotnych	8
g.	Dostarczanie żywności, produktów niespożywczych oraz inne rodzaje działalności	8
III.	Koordynacja i komunikacja	8
1)	Koordynacja reakcji na kryzys uchodźczy i migracyjny na szczeblu UE.....	8
2)	Koordynacja i współpraca z państwem członkowskim dotkniętym kryzysem.....	9
3)	Koordynacja działań organizacji partnerskich	9
4)	Komunikacja dotycząca działań w zakresie wsparcia w sytuacjach nadzwyczajnych w Grecji..	10
IV.	Przyszłe działania	10

I. Wprowadzenie

W latach 2015 i 2016 blisko 1,1 mln osób, które mogą potrzebować ochrony międzynarodowej, i migrantów o nieuregulowanym statusie (zwanych dalej „uchodźcami i migrantami”) dostało się do Unii Europejskiej (UE) szlakiem wschodnioróżdziemnomorskim. W szczytowym momencie kryzysu uchodźczego latem 2015 r. do Grecji przybywało każdego dnia 10 000 migrantów i uchodźców. Ten nagły napływ ludności doprowadził do nadzwyczajnej sytuacji humanitarnej na terenie UE.

Chociaż UE ustanowiła już instrumenty finansowe służące pomocy państwom członkowskim w reagowaniu na różne rodzaje wyzwań wewnętrznych oraz wyrażaniu solidarności z regionami dotkniętymi klęskami, wyjątkowa skala kryzysu uchodźczego pokazała, że żaden z tych instrumentów nie był w pełni dostosowany do szeroko zakrojonych potrzeb humanitarnych w UE. Jednym z aspektów podkreślonych w komunikacie Komisji dotyczącym stanu realizacji działań priorytetowych w ramach Europejskiego programu w zakresie migracji¹ jest potrzeba stworzenia przez UE zdolności do niesienia pomocy humanitarnej na własnym terenie w celu wspierania państw członkowskich borykających się z dużą liczbą uchodźców i migrantów. Konieczny był elastyczny instrument finansowy szybkiego reagowania oparty na europejskiej solidarności i możliwości wykorzystywania istniejącej wiedzy eksperckiej.

W tym kontekście dnia 19 lutego 2016 r. Rada Europejska wezwała Komisję do „stworzenia zdolności UE w zakresie wewnętrznego niesienia pomocy humanitarnej we współpracy z organizacjami, takimi jak Biuro UNHCR, by wspierać państwa borykające się z dużą liczbą uchodźców i migrantów, korzystając z doświadczenia unijnej Dyrekcji ds. Pomocy Humanitarnej i Ochrony Ludności”².

W dniu 2 marca 2016 r. Komisja przyjęła wniosek dotyczący rozporządzenia Rady (UE) 2016/369 w sprawie udzielania wsparcia w sytuacjach nadzwyczajnych na terenie Unii³. Rozporządzenie to zostało przyjęte przez Radę w dniu 15 marca 2016 r.⁴.

Zgodnie z apelem Rady Europejskiej opiera się ono na konkretnych doświadczeniach Dyrekcji Generalnej Komisji ds. Europejskiej Ochrony Ludności i Pomocy Humanitarnej (ECHO) z wielu lat działalności w obszarach jej kompetencji. Dyrekcja ta może zatem wykorzystywać w Unii swoją wiedzę ekspercką zdobytą w trakcie prowadzenia działań w państwach trzecich. Ponadto rozporządzenie ma na celu nie tylko stawienie czoła wyjątkowym wyzwaniom humanitarnym, które pojawiły się w wyniku bieżącej presji migracyjnej na zewnętrznych granicach Unii Europejskiej, lecz także umożliwienie reagowania na wszelkiego rodzaju klęski żywiołowe lub katastrofy spowodowane przez człowieka mające szeroko zakrojone skutki humanitarne na terenie UE. W związku z tym w rozporządzeniu przewidziano również, że wszelkie finansowane przez UE wsparcie w sytuacjach nadzwyczajnych jest udzielane i realizowane zgodnie z podstawowymi zasadami humanitarnymi uzgodnionymi na szczeblu międzynarodowym, takimi jak zasada humanitaryzmu, neutralności, bezstronności i niezależności.

Ponadto, aby maksymalnie zwiększyć skuteczność tych działań, w rozporządzeniu przewiduje się, że operacje reagowania kryzysowego prowadzone będą przez organizacje partnerskie⁵, z

---

¹ COM(2016) 85 final, Bruksela, 10.02.2016.

² Konkluzje Rady Europejskiej EUCO 1/16, Bruksela, 18–19 lutego 2016 r.

³ COM(2016) 115 final, Bruksela, 2.03.2016.

⁴ Dz.U. L 70 z 16.3.2016, s. 1.

którymi Komisja zawarła ramowe umowy o partnerstwie lub ramowe umowy finansowo-administracyjne. Jednocześnie ze względu na fakt, że operacje takie prowadzone są na terytorium państwa członkowskiego UE, stosuje się szczególne wymogi. W szczególności wsparcie w sytuacjach nadzwyczajnych musi „wspierać i uzupełniać działania podejmowane przez dotknięte daną sytuacją państwo członkowskie”⁶, z którym należy zapewnić ścisłą współpracę i konsultacje.

Podstawa prawna stanowi, że wsparcie w sytuacjach nadzwyczajnych uruchamiane jest na okres trzech lat, do dnia 16 marca 2019 r., w celu zarządzania skutkami humanitarnymi kryzysu uchodźczego i migracyjnego.

Wkrótce po przyjęciu rozporządzenia Rady sytuacja na szlaku wschodnioróżdziemnomorskim uległa gwałtownej zmianie. Od momentu wydania oświadczenia UE–Turcja z dnia 18 marca 2016 r.⁷ liczba osób przekraczających nielegalnie granicę Turcji z Grecją zaczęła szybko spadać, osiągając do dnia 6 marca 2017 r. średni poziom 79 osób dziennie⁸. Od momentu tymczasowego wprowadzenia kontroli granicznych na granicach wewnętrznych niektórych państw członkowskich i na granicach zewnętrznych innych państw wzdłuż szlaku wschodnioróżdziemnomorskiego w Grecji pozostały 62 000 potencjalnych beneficjentów, przy czym ponad 14 000 z nich znajduje na greckich wyspach⁹. Sytuacja ta doprowadziła do znacznego zapotrzebowania na pomoc humanitarną, w tym na pomoc żywnościową, schronienie, opiekę zdrowotną, wodę, infrastrukturę sanitarną i środki higieny, produkty niespożywcze i ochronę.

Należy zauważyć, że w 2016 r. Grecja była jedynym państwem członkowskim, które spełniało dwa warunki kwalifikowalności określone w przedmiotowym rozporządzeniu:

- skala i skutki klęski lub katastrofy powodują poważne dalekosiężne konsekwencje humanitarne w co najmniej jednym państwie członkowskim; oraz
- żaden inny instrument dostępny państwom członkowskim i Unii nie jest wystarczający.

W związku z tym wszystkie działania finansowane na mocy tego rozporządzenia służyły wyłącznie poprawie sytuacji humanitarnej w Grecji.

Zgodnie z art. 8 ust. 1 rozporządzenia niniejsze sprawozdanie ma na celu przegląd najważniejszych skutków instrumentu na rzecz wsparcia w sytuacjach nadzwyczajnych na terenie Unii („ESI”) od czasu jego uruchomienia, analizę głównych problemów oraz zarys planowanych działań.

II. Korzyści wynikające z rozporządzenia w sprawie wsparcia w sytuacjach nadzwyczajnych

Na podstawie kierunków działania wytyczonych przez władze greckie, które pozostają ostatecznie odpowiedzialne za zarządzanie kryzysem uchodźczym i migracyjnym w Grecji, rozporządzenie umożliwiło podmiotom zaangażowanych w pomoc humanitarną szybkie

---

⁵ Należą do nich organizacje międzynarodowe, organizacje pozarządowe *non-profit*, a także wyspecjalizowane służby państw członkowskich.

⁶ Zob. art. 1 ust. 2 rozporządzenia Rady (UE) 2016/369.

⁷ Zob. <http://www.consilium.europa.eu/pl/press/press-releases/2016/03/07-eu-turkey-meeting-statement/>

⁸ Na podstawie danych przekazanych przez władze greckie do SRSS.

⁹ Dane z 28.02.2017 r. przekazane przez władze greckie: <http://mindigital.gr/index.php/προσφυγικό-ζήτημα-refugee-crisis/1009-summary-statement-of-refugee-flows-03-03-2017>

przyłączenie się do walki z konsekwencjami humanitarnymi tego kryzysu. Przyniosło to namacalne skutki we wszystkich sektorach dla ponad 45 000 beneficjentów znajdujących w ponad 30 obiektach na wyspach i w kontynentalnej części Grecji.

Poniżej przedstawiono najistotniejsze zalety tego nowego narzędzia i główne produkty jego działania.

1) Wartość dodana instrumentu na rzecz wsparcia w sytuacjach nadzwyczajnych na terenie Unii

ESI został zaprojektowany w celu reagowania na znaczne konsekwencje humanitarne poważnych kryzysów. W latach 2016–2017 umożliwił on Unii zapewnienie odpowiedniego i terminowego wsparcia dla uchodźców i migrantów przebywających w Grecji. Do nieodłącznych elementów projektu należą:

a. szybkość w świadczeniu pomocy

Fundamentem ESI są dostosowane do potrzeb procedury i pracownicy przeszkoleni w reagowaniu na sytuacje kryzysowe na całym świecie. Dokonawszy oceny potrzeb w celu określenia priorytetów finansowania, Komisja ogłosiła w dniu 19 kwietnia 2016 r. pierwszy przydział dla ośmiu organizacji partnerskich w wysokości 83 mln EUR¹⁰, zaledwie pięć tygodni po przyjęciu rozporządzenia. Ze skutkiem natychmiastowym od dnia podpisania umów i jedynie kilka dni po tym, jak władza budżetowa przekazała pierwsze środki, w terenie zapewniane już były schronienie, środki higieny, opieka zdrowotna, ochrona i edukacja;

b. doświadczeni partnerzy w działaniach humanitarnych reagujący na potrzeby ludności dotkniętej kryzysem

Pomoc jest udzielana przez doświadczonych partnerów w działaniach humanitarnych – agencje ONZ, organizacje międzynarodowe i organizacje pozarządowe, których umiejętności, wiedza ekspercka i należyte zarządzanie w ramach szybkiej reakcji na potrzeby humanitarne, doprowadziły do podpisania umów ramowych z Komisją. Do tej pory Komisja przydzieliła środki unijne czternastu partnerom, z których wszyscy działali w Grecji już na wczesnym etapie kryzysu uchodźczego. Partnerzy ci gwarantują również, że pomoc jest udzielana z poszanowaniem międzynarodowych zasad humanitarnych;

c. skupienie się na pomocy humanitarnej

Choć inne istniejące obecnie instrumenty UE, takie jak Fundusz Azylu, Migracji i Integracji (AMIF), Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego (ISF), Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) lub, jeśli chodzi o kłęski żywiolowe, Fundusz Solidarności UE (FSUE), mogą zapewnić znaczne zasoby finansowe na pomoc na terenie Europy, opierają się one w dużej mierze na zdolnościach administracyjnych i operacyjnych rządów krajowych, które mogą znajdować się już pod znaczną presją finansową i gospodarczą. Ponadto instrumenty te nie są przeznaczone do zaspokajania czysto humanitarnych potrzeb dużych grup uchodźców i migrantów.

Również Unijny Mechanizm Ochrony Ludności (UCPM) świadczy bardzo potrzebną pomoc, umożliwiającą przez dobrowolne wkłady od państw członkowskich, lecz nie jest wyposażony w odpowiednie narzędzia reakcji na szeroko zakrojone strukturalne potrzeby humanitarne wynikające z kryzysu uchodźczego.

---

¹⁰ Zob. IP/16/1447, Bruksela, 19.04.2016.

W przeciwieństwie do wspomnianych instrumentów ESI może szybko zapewnić finansowanie dobrze ukierunkowanej pomocy humanitarnej w sytuacjach nadzwyczajnych;

d. uzupełnienie istniejących zdolności

W celu skorzystania ze wsparcia w sytuacjach nadzwyczajnych państwa członkowskie nie muszą tworzyć nowych struktur ani mechanizmów instytucjonalnych. ESI uzupełnia działania humanitarne przez zapewnianie dodatkowych zasobów ludzkich i finansowych. Operacje w Grecji wykazały, że efektywne kanały komunikacji i skuteczny mechanizm koordynacji połączony z obecnością odpowiedniego personelu w odpowiedzialnych organach krajowych mają kluczowe znaczenie dla powodzenia operacji;

e. dostępność sprawdzonej wiedzy eksperckiej i zdolności w zakresie monitorowania

Komisja utrzymuje na całym świecie sieć ekspertów sektorowych i ekspertów ds. projektów w terenie. Trzech spośród tych ekspertów zostało przeniesionych, aby monitorować i koordynować finansowane działania w terenie. Obecność tych ekspertów ma kluczowe znaczenie dla wspierania partnerów w działaniach humanitarnych w ich pracy oraz dla współpracy z władzami greckimi. Ten niezwłocznie podjęty krok był niezbędny dla szybkiego wdrożenia projektów finansowanych ze środków UE. Ponadto niektórzy światowi eksperci tematyczni Komisji (np. do spraw usług zdrowotnych, ochrony i kwestii płci) zostali również wysłani do Grecji w celu szybkiego podjęcia działań w swojej specjalizacji.

2) Produkty i rezultaty

W 2016 r. głównymi priorytetami operacyjnymi było zapewnienie schronienia i przygotowanie do zimy, pomoc w postaci transferów pieniężnych, ochrona małoletnich bez opieki, edukacja w sytuacjach nadzwyczajnych i świadczenie usług opieki zdrowotnej¹¹.

Całkowita kwota 191,9 mln EUR została zakontraktowana w 2016 r. w następujący sposób:

Partner¹²	Zakontraktowana kwota
OXFAM-NL	6 000 000
STC-UK	7 000 000
DRC-DK	14 870 000
IRC-UK	16 500 000
UNHCR-CH	65 000 000
MDM-BE	7 000 000
ASB-DE	6 800 000
IFRC-CH	17 000 000
NRC-NO	11 000 000
IOM-CH	17 800 000

¹¹ Decyzja w sprawie finansowania wsparcia w sytuacjach nadzwyczajnych – priorytety operacyjne, dostępna pod adresem: <http://ec.europa.eu/echo/sites/echo-site/files/esop.pdf>

¹² OXFAM, Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców (UNHCR), Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji (IOM), Międzynarodowa Federacja Stowarzyszeń Czerwonego Krzyża i Czerwonego Półksiężycy (IFRC), Międzynarodowy Komitet Ratunkowy (IRC), Duńska Rada ds. Uchodźców (DRC), Arbeiter-Samariter Bund (ASB), Save the Children (STC), Lekarze Świata (MDM), Norweska Rada ds. Uchodźców (NRC) i Fundusz Narodów Zjednoczonych na rzecz Dzieci (UNICEF), Care International (CARE), Mercy Corps (MCE) i Terre des Hommes (TDH).

CARE-DE	3 500 000
MCE-UK	6 250 000
UNICEF-US	8 500 000
TDH-CH	4 700 000
OGÓŁEM	191 920 000

Tabela: Środki UE zakontraktowane w 2016 r. dla poszczególnych partnerów

a. Zapewnienie schronienia

Komisja przeznaczyła 80 mln EUR dla UNHCR, IOM, IRC, IFRC, ASB, DRC, NRC i OXFAM na zapewnienie **schronienia** dla ponad 35 000 potencjalnych beneficjentów znajdujących się w Grecji. W koordynacji z władzami greckimi działania finansowane z ESI przeprowadzono w 30 tymczasowych i stałych ośrodkach z 49 ośrodków wskazanych przez rząd grecki w kontynentalnej części kraju. Wg stanu na dzień 14 lutego 2017 r. w ośrodkach tych, przewidzianych dla 18 510 osób, przebywa 11 568 osób. Prowadzona działalność obejmuje prace związane z rozwojem ośrodków, dostarczanie namiotów (na początkowych etapach), instalację kontenerów oraz przygotowanie do zimy i renowację istniejących budynków. Do podjętych działań należało także finansowanie na rzecz odnowy, modernizacji i budowy infrastruktury wodnej i sanitarnej oraz systemów i urządzeń grzewczych i wytwarzających energię elektryczną.

b. Działania związane z przygotowaniem do zimy

Organizacje partnerskie zaangażowały się w działania służące przygotowaniu do zimy, w tym operacje w zakresie schronienia, infrastruktury sanitarnej i środków higieny oraz konserwację tego typu infrastruktury, które znacznie poprawiły warunki życia, zapewniając bezpieczne schronienie w miesiącach zimowych. Do zimy przygotowano wszystkie 30 obiektów. Do przeprowadzonych działań należy zapewnienie lepszej izolacji, urządzeń grzewczych i udoskonalonych środków bezpieczeństwa, aby ograniczyć zwiększone ryzyko pożaru.

Samemu UNHCR grecki rząd zlecił zadanie rozwoju infrastruktury i przygotowania do zimy w odniesieniu do 14 obiektów w kontynentalnej części kraju¹³. Czynności związane z przygotowaniem do zimy w obiektach przypisanych UNHCR różnią się w zależności od lokalizacji. W niektórych przypadkach UNHCR postawił domy prefabrykowane¹⁴, natomiast w innych wyremontował i zmodernizował budynki już istniejące¹⁵.

Inne przykłady działań:

- IFRC zapewniła schronienie w tymczasowych obiektach w Softex i Cherso, w tym namioty, panele podłogowe, izolację, a także urządzenia grzewcze i naftę;
- ASB podłączył budynki do sieci energii elektrycznej niezbędnej do instalacji oświetlenia i ogrzewania w pomieszczeniach w Diavata i Anagnostopoulou;

¹³ Miejsca, w których położone są te obiekty, to: Aleksandria, Nea Kavala, Katsikas, Filippiada, Lagadikia, Redestos, Petra Olympou, Schisto, Andravida, Eleonas, Elefsina, Kipselohori, Thermophiles i Rafina.

¹⁴ 150 w Aleksandrii, 180 w Lagkadikia, 100 w Filippiada, 100 w Katsikas, 180 w Schisto i 180 w Nea Kavala.

¹⁵ W Andravida, Elefsina, Termopilach, Eleonas i Rafina.

- IOM prowadzi prace w zakresie odbudowy lub remontu w 6 następujących obiektach: Agios Andreas I, Agios Andreas II, Thiva, Serres, Drama i Kavala.

W ramach bezpośredniego przygotowania do zimy osoby mieszkające w nieodpowiednich bądź niekompletnych obiektach zostały również przeniesione do hoteli lub mieszkań. Na dzień 28 lutego 2017 r. sam UNHCR przeniósł ponad 3 100 osób. Mieszkańcy tych obiektów byli narażeni na niekorzystne warunki pogodowe i przebywali w nieodpowiednich pomieszczeniach, co zwiększało zagrożenie ich zdrowia. Koszt działań służących przygotowaniu do zimy przeprowadzonych do tej pory szacuje się na około 52 mln EUR.

c. Pomoc pieniężna

Całkowita kwota pomocy pieniężnej udzielonej w 2016 r. beneficjentom znajdującym się w Grecji wyniosła 28,7 mln EUR. Kwota ta pokrywa koszt zestawu zaspokajającego podstawowe potrzeby, zastępując dystrybucję artykułów pierwszej potrzeby, z wyjątkiem pomocy żywnościowej. W przypadku gdy w obiektach dostępne są już odpowiednie pomieszczenia kuchenne, przeznaczone na różne cele dotacje mogą obejmować całość podstawowych potrzeb gospodarstw domowych uchodźców w Grecji, łącznie z pomocą żywnościową. Do lutego 2017 r. ponad 35 000 tys. osób mieszkających w 55 obiektach w kontynentalnej części kraju i na wyspach, a także w dwóch miastach, otrzymało pomoc finansową, która jest przekazywana za pośrednictwem kart przedpłaconych. Pomoc pieniężna zwiększa u uchodźców i migrantów poczucie godności, dając im możliwość wolnego wyboru, przynosi bezpośrednie korzyści gospodarcze dla lokalnej społeczności przyjmującej (w przypadku zakupu produktów żywnościowych, a także niespożywczych) i stanowi rozwiązanie o wiele bardziej oszczędne.

d. Działalność w zakresie ochrony

W ramach ESI Komisja przyznała 33 mln EUR na działania związane z ochroną w Grecji następującym organizacjom: ASB, OXFAM, IRC, UNHCR, DRC, NRC, IFRC, STC, MCE, CARE, TDH i UNICEF. Z tej łącznej kwoty 23 mln EUR przeznaczono na działania w zakresie ochrony dzieci skierowane do ponad 21 000 małoletnich uchodźców i migrantów przebywających w Grecji¹⁶. Działania te obejmują udzielanie wsparcia psychospołecznego, zapewnianie przestrzeni przyjaznej dziecku i systemów zarządzania sprawami, poszukiwanie członków rodziny małoletnich bez opieki oraz stworzenie pilnie potrzebnych 417 miejsc dla małoletnich bez opieki w specjalnych obiektach, zgodnie z greckimi standardami opieki. Dwie trzecie dzieci przebywających w obozach korzysta z przestrzeni przyjaznych dziecku – specjalnych bezpiecznych obszarów, na których dzieci mogą przebywać, bawić się i odzyskać poczucie normalności, gdzie jest jednocześnie możliwa identyfikacja dzieci zagrożonych, wymagających specjalistycznego wsparcia przez zespół zawodowych pracowników socjalnych, oraz nawiązanie bliższego kontaktu z rodzicami. Do innych działań należała ochrona kobiet, osób starszych i osób niepełnosprawnych oraz informowanie uchodźców i migrantów o ich statusie i prawach.

e. Edukacja

2,8 mln EUR przeznaczono dla IOM na przewóz dzieci do szkół i dystrybucję wyprawek szkolnych dla niektórych dzieci uchodźców w wieku szkolnym (4–17 lat) przebywających w Grecji, zgodnie ze strategią greckiego ministerstwa edukacji w zakresie dostępu do kształcenia dla wszystkich. Jednocześnie 7,7 mln EUR wyasygnowano na zapewnienie

¹⁶ Dane na dzień 31 stycznia 2017 r. [https://www.unicef.org/ceecis/General_data_January_2017_\(1\).pdf](https://www.unicef.org/ceecis/General_data_January_2017_(1).pdf)

dotatkowego kształcenia pozaformalnego¹⁷ dla ponad 9 000 dzieci przebywających w obozach i ośrodkach miejskich, które obejmuje podstawowe kompetencje w zakresie matematyki oraz umiejętności czytania i pisanie, a także lekcje języków greckiego i angielskiego oraz języka ojczystego dziecka.

f. Świadczenie usług zdrowotnych

Prawie 15 mln EUR na wsparcie w sytuacjach nadzwyczajnych umożliwiło w roku 2016 świadczenie usług podstawowej opieki zdrowotnej, specjalistycznej opieki zdrowotnej, wsparcia psychospołecznego i skierowań do szpitala, których beneficjentami było ponad 38 100 osób w 26 obozach w kontynentalnej części kraju i na wyspach. Oprócz szczepień i wsparcia psychospołecznego pacjenci otrzymywali także porady lekarskie, średnio ponad 10 000 razy każdego miesiąca. Jeśli chodzi na przykład o podstawową opiekę zdrowotną, IFRC zapewniła 67 994 pierwszych konsultacji z lekarzami¹⁸, ASB – 15 000, a MDM – 25 966. Jeśli chodzi o szczepienia, 2 763 dzieci zaszczepiła IFRC, a 1 527 – MDM, oprócz szczepień przeprowadzonych przez Ministerstwo Zdrowia. Wszyscy pacjenci wymagający hospitalizacji zostali przyjęci do szpitala.

g. Dostarczanie żywności, produktów niespożywczych oraz inne rodzaje działalności

18,6 mln EUR wsparcia w sytuacjach nadzwyczajnych przeznaczono na dostarczanie żywności i produktów niespożywczych. W 2016 r. i w pierwszych dwóch miesiącach 2017 r. sam UNHCR dostarczył ponad 820 000 artykułów pierwszej potrzeby (koce, odzież, peleryny przeciwdeszczowe, czapki, rękawiczki itp.). Dalsze 6,2 mln EUR zostały przyznane organizacjom partnerskim i obejmują wsparcie w zakresie zarządzania obiektami (dla jednego partnera w każdym obiekcie), wsparcie operacji, a także działania w zakresie koordynacji.

III. Koordynacja i komunikacja

Skuteczna współpraca na wszystkich szczeblach jest najważniejszym czynnikiem osiągnięcia konkretnych wyników. Organizacje partnerskie podkreślają, że dobre wyniki osiągnięto tam, gdzie miała miejsce skuteczna współpraca z władzami greckimi i z partnerami lokalnymi. Tam natomiast, gdzie takiej współpracy nie było, doszło do opóźnień w działaniach humanitarnych (np. w zapewnianiu schronienia i przygotowaniu do zimy, elektryfikacji obiektów, dostarczaniu żywności czy kwestiach bezpieczeństwa).

Komunikacja na wszystkich szczeblach to kolejny istotny czynnik. Poprawa komunikacji ze społecznościami lokalnymi oraz z beneficjentami pomocy ma zasadnicze znaczenie dla skuteczności i efektywności działań humanitarnych. Komunikacja zewnętrzna jest niezbędna do zapewnienia odpowiedniej widoczności i zrozumienia działań podejmowanych przez UE. Komisja i jej partnerzy będą zwracać szczególną uwagę na te kwestie również w ramach działań humanitarnych podejmowanych w 2017 r.

1) Koordynacja reakcji na kryzys uchodźczy i migracyjny na szczeblu UE

Działania realizowane w ramach ESI muszą być wdrażane w pełnej synergii i komplementarności z innymi instrumentami finansowymi, w szczególności tymi oferującymi różne formy pomocy w sytuacjach nadzwyczajnych. W 2015 i 2016 r. UE była zdecydowanie

---

¹⁷ Kształcenie pozaformalne odbywa się poza formalnymi systemami krajowymi, które nie mogą być finansowane z ESI. Umożliwia ono między innymi nadrobienie zaległości przez dzieci, które opuściły kilka lat nauki, aby mogły one następnie zostać włączone do systemu kształcenia formalnego.

¹⁸ Osoby zasięgające porady lekarza po raz pierwszy lub z innego powodu niż wcześniej.

największym donatorem pomocy humanitarnej związanej z kryzysem uchodźczym w Grecji, przekazując 77 % całkowitej kwoty pomocy¹⁹. W celu zmaksymalizowania wpływu pomocy i uniknięcia jej dublowania lub powstawania luk istotna jest jak największa koordynacja w ramach Komisji oraz współpraca z innymi instytucjami, agencjami i organami UE oraz z właściwymi organami zainteresowanych państw członkowskich.

2) Koordynacja i współpraca z państwem członkowskim dotkniętym kryzysem

Komisja ma obowiązek ścisłej współpracy i konsultacji z państwem członkowskim dotkniętym kryzysem, w szczególności w odniesieniu do wyboru partnerów. Ponadto, biorąc pod uwagę, że pomoc w sytuacjach nadzwyczajnych udzielana jest w celu wsparcia i uzupełnienia działań państw członkowskich dotkniętych kryzysem, Komisja i jej partnerzy muszą działać zgodnie z planem opracowanym przez władze greckie. UE ma wprawdzie duże doświadczenie w finansowaniu pomocy humanitarnej w państwach trzecich, ale w ramach przedmiotowego instrumentu po raz pierwszy podjęto działania humanitarne w jednym z państw członkowskich UE. Należy również wziąć pod uwagę, że władze greckie nigdy wcześniej nie doświadczyły kryzysu humanitarnego o takich rozmiarach.

Aby ułatwić bardziej ustrukturyzowaną koordynację z Ministerstwem ds. Polityki Migracyjnej, od maja 2016 r. Komisja organizuje regularne posiedzenia w formie wideokonferencji z udziałem przedstawicieli ministerstwa i wszystkich organizacji partnerskich. Umożliwia to pełny przepływ informacji na temat decyzji organów krajowych i organizacji partnerskich w terenie oraz umożliwia dyskusję na temat różnych priorytetów, a także znalezienie szybkich rozwiązań potencjalnych problemów.

Przejrzyste planowanie przez władze danego państwa członkowskiego stanowi ważny czynnik dobrej koordynacji, która z kolei jest warunkiem wstępnym skutecznych, efektywnych i spójnych działań humanitarnych.

W zakresie planowania finansowego poczyniono znaczne postępy. W lutym 2017 r. rząd grecki i właściwe służby Komisji uzgodniły plan finansowy dotyczący finansowania ośrodków recepcyjnych i potrzeb uchodźców i migrantów ze środków krajowych, AMIF i ESI.

Osiągnięto już postęp, a koordynacja z organami krajowymi, które są ostatecznie odpowiedzialne za reakcję na sytuację nadzwyczajną, w dalszym ciągu ma kluczowe znaczenie dla skutecznego i terminowego udzielania pomocy. Koordynacja ta pozostanie priorytetem w 2017 r., ze szczególnym uwzględnieniem lepszego planowania i podejmowania decyzji operacyjnych.

3) Koordynacja działań organizacji partnerskich

W 2016 r. 14 organizacji partnerskich podpisało umowy z Komisją w celu wdrażania działań finansowanych w Grecji na mocy przedmiotowego rozporządzenia. Organizacje te z kolei współpracują z pewną liczbą partnerów wykonawczych. Ze względu na fakt, że beneficjenci rozmieszczeni są w całym kraju, w wynajmowanych kwaterach oraz w oficjalnych i nieoficjalnych obiektach w kontynentalnej części kraju i na wyspach, skuteczna koordynacja ma podstawowe znaczenie.

---

¹⁹ Biuro Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Koordynacji Pomocy Humanitarnej (UN OCHA), wrzesień 2016 r.

Zarówno na szczeblu lokalnym, jak i krajowym utworzono szereg tematycznych grup roboczych, a informacja została scentralizowana z wykorzystaniem narzędzi informatycznych²⁰. Komisja i greckie władze uczestniczą w pracach tych grup roboczych, które ułatwiają wymianę informacji i koordynację, a także aktywnie wspierają władze w koordynowaniu reakcji humanitarnej.

Utrzymanie skutecznej koordynacji między wszystkimi podmiotami w dziedzinie pomocy humanitarnej przy jednoczesnym przestrzeganiu najwyższych standardów w zakresie reagowania będą stanowić kluczowy priorytet na rok 2017.

4) Komunikacja dotycząca działań zakresie wsparcia w sytuacjach nadzwyczajnych w Grecji

Dla obywateli UE ESI jest wyraźnym przejawem solidarności, pokazując, że UE może wspólnie zająć się pilnymi wyzwaniami humanitarnymi. W tym kontekście Komisja zachęca partnerów humanitarnych do skutecznej komunikacji i zwiększania widoczności ich działań, jednocześnie intensyfikując działania w zakresie własnej komunikacji, zwłaszcza na swoich stronach internetowych i w mediach społecznościowych.

Ponadto komunikacja powinna również być skierowana zarówno do społeczności lokalnych, jak i do migrantów w Grecji w celu zwiększenia ich zaangażowania i lepszego reagowania w sytuacjach, gdy grupy te sprzeciwiają się bieżącym działaniom.

Choć w 2016 r. osiągnięto znaczne postępy, potrzebne są dalsze skuteczne działania ze strony organizacji partnerskich w 2017 r. w zakresie działalności informacyjnej i komunikacyjnej skierowanej do środowisk migracyjnych i społeczności lokalnych.

IV. Przyszłe działania

Choć wiele udało się osiągnąć, jeśli chodzi o zajęcie się najpilniejszymi potrzebami humanitarnymi stwierdzonymi w Grecji, pewne problemy nadal czekają na rozwiązanie, co przedstawiono w sposób bardziej szczegółowy w dokumencie z 2017 r. dotyczącym priorytetów operacyjnych wsparcia w sytuacjach nadzwyczajnych („ESOP”)²¹. Wsparcie w sytuacjach nadzwyczajnych udzielane będzie w pełnej zgodzie z planem finansowym z 2017 r. uzgodnionym między rządem Grecji a właściwymi służbami Komisji, aby zapewnić komplementarność wszystkich instrumentów i działań.

Jeśli chodzi o **schronienie**, uchodźcy i migranci zakwaterowani są w różnych miejscach o różnych standardach jakości, w tym zarówno w kwaterach tymczasowych, jak i długoterminowych. Priorytetem na 2017 r. jest przejście do systemu wynajmu kwater miejskich z dostępem do usług socjalnych, ponieważ taki system zapewnia bardziej godne warunki mieszkaniowe w przypadku przedłużającego się pobytu.

W roku 2016 i pierwszych miesiącach roku 2017 w obozach dla uchodźców codziennie dostarczano ciepłe posiłki. W celu umożliwienia potencjalnym beneficjentom zakupu **żywności** i przygotowywania ich własnych **posiłków**, dąży się do stopniowego rozszerzenia **wielofunkcyjnego systemu pomocy pieniężnej** na podstawie programów pomocy pieniężnej na artykuły inne niż spożywcze opracowanych w 2016 r. System ten będzie stanowić uzupełnienie inwestycji w infrastrukturę sieci energii elektrycznej i wspólne pomieszczenia kuchenne, które to inwestycje zostały już poczynione lub które są w toku.

²⁰ Zob. <http://data.unhcr.org/mediterranean/regional.php>

²¹ Zob. <http://ec.europa.eu/echo>

W dziedzinie **opieki zdrowotnej** należy zapewnić możliwość udzielania pierwszej pomocy i opieki zdrowotnej w nagłych wypadkach, w tym odpowiedni mechanizm odsyłania do krajowej służby zdrowia. Należy zagwarantować dostęp do podstawowego pakietu usług zdrowotnych wraz z transportem i tłumaczeniem. Powinno się rozszerzyć akcje szczepienia.

Zaopatrzenie w wodę i urządzenia sanitarne jest wciąż niewystarczające w wielu miejscach. W związku z tym należy kontynuować zwiększanie dostępu do tej infrastruktury.

Co się tyczy **ochrony**, priorytetem pozostają działania w zakresie ochrony dzieci w sytuacjach nadzwyczajnych, takie jak poszukiwanie członków rodziny i łączenie rodzin oraz zaspokajanie potrzeb psychospołecznych dzieci, które ucierpiały wskutek konfliktu zbrojnego i przesiedleń. Finansowane będą również usługi tłumaczenia ustnego, aby ułatwić wymianę informacji z uchodźcami i migrantami w ich własnym języku. Oprócz ochrony małoletnich należy również zająć się przypadkami osób wymagających szczególnej troski, takich jak osoby niepełnosprawne, samotne matki itp.

Jeśli chodzi o **edukację**, istnieją nadal potrzeby w zakresie kształcenia pozaformalnego, aby uzupełnić działania greckiego rządu mające na celu zapewnienie edukacji publicznej dla wszystkich dzieci będących uchodźcami i migrantami. Młodzi uchodźcy i migranci (w wieku 15–24 lat) również potrzebują dostępu do dobrej jakościowo edukacji o charakterze włączającym oraz szkolenia zawodowego i kursów językowych dla dorosłych w celu zdobywania umiejętności życiowych oraz pomyślnej integracji w społeczeństwie europejskim.

Udzielanie wsparcia w sytuacjach nadzwyczajnych w Grecji rozpoczęło się natychmiast po przyjęciu rozporządzenia. Rok później na miejscu nadal stwierdza się pewne potrzeby i w związku z tym nie jest zalecane zaprzestanie udzielania pomocy na tym etapie. Niemniej jednak powinno się rozważyć różne warianty stopniowego wycofywania wsparcia i przejmowania działań przez władze greckie. Pod koniec 2017 r. powinna się odbyć dyskusja z partnerami w celu zaplanowania strategii wyjścia na 2018 r. ze względu na fakt, że rozporządzenie zostało wprowadzone na okres trzech lat.

W pierwszym roku wdrażania rozporządzenia widać oczywiste korzyści z działań prowadzonych na jego podstawie. Właściwa rozporządzeniu elastyczność, które umożliwiła Komisji na przykład współpracę z mocno ugruntowanymi i doświadczonymi partnerami, ułatwiła sprostanie potrzebom humanitarnym w Grecji. Wykorzystanie doświadczeń z państw trzecich podczas działań w państwie członkowskim UE również przyczyniło się do szybkiej reakcji.